

Rövid pihenő

Aznap nem énekeltek, és nem meséltek történeteket, pedig az idő jobbra fordult; sőt másnap sem és harmadnap sem. Kezdték úgy érezni, hogy veszély leselkedik rájuk mindenfelől. A csillagok alatt vertek táborn, és a lovaknak több harapnivalójuk akadt, mint nekik, mert fű volt bőségesen, de a zsákjaikban alig maradt valami, még azzal együtt is, amit a trolloktól szereztek. Egy reggel átgázoltak egy folyón, amelynek sekélyesében hangosan locsogott a tajték a köveken. A túlsó part meredek volt és csúszós. Amint a pónikat vezetve felértek a tetejére, látták, hogy a nagy hegyek jóformán odamasíroztak eléjük. Már csak egy könnyű napi járásra voltak a legközelebbinek a lábától. Sötétnek és kihaltak rémlett, noha barna lankáin fel-feltünedeztek napsütötte foltok, domborulatai mögött pedig hófödte csúcsok fénylettek.

– Ez az a Hegy? – kérdezte Bilbó megilletődötten, elkerekedő szemmel pillantva körül. Soha életében nem látott ilyen hatalmas valamit.

– Ugyan dehogy! – mondta Balin. – Ez csak a Ködhegység eleje, ezen vagy efölött vagy ez alatt kell átjutnunk, hogy kiérjünk a Vadonföldre. És még onnan is hosszú út vezet a keleti Magányos Hegyig, ahol Smaug hever a kincsünkön.

– Ó! – mondta Bilbó, és rögvest fáradtabbnak érezte magát, mint valaha. Újból kényelmes székére gondolt a tűz mellett, hobbitürege kedvenc nappalijában, meg a vízforraló füttyülésére. És nem is utoljára!

Most Gandalf haladt elől. – Nem szabad elvétenünk az utat, mert akkor végünk – mondta. – Élelemre van szükségünk, azonkívül pihenőre egy biztonságos helyen – és a Ködhegységet is csak a megfelelő ösvényen mászhatjátok meg, különben eltévedtek, és jöhettek vissza, hogy előlről kezdjétek (már ha egyáltalán visszataláltok).

Megkérdezték tőle, hogy merre igyekeznek, és ő azt felelte: – Mint néhányan bizonyára tudjátok, a Vadon szélén járunk. Valahol előttünk búvik meg a szép Völgyzugoly, ahol Elrond él az Utolsó Meghitt Otthonban. Üzenetet küldtem neki a barátaimmal, úgyszólván vár bennünket.

Ez igen kellemes és vigasztaló gondolat volt, de még nem értek oda, és nem is volt könnyű ráakadni a Hegységtől nyugatra lévő Utolsó Meghitt Otthonra. Előttük se fák, se völgyek, se dombok nem törték meg a tájat, csak egyetlen hatalmas kaptató emelkedett lassan a legközelebbi hegy lábához; széles, hanga- és mállott szikla színű vidék, itt-ott fűzöld és mohazöld foltok és hasadékok jelezték a víz közelségét.

Elmúlt a délelőtt, beköszöntött a délután, de lakóhelynek az egész roppant pusztaságban nyoma se látszott. Egyre nyugtalanabbak lettek, mert megértették, hogy a ház bárhol lehet köztük és a hegyek között. Néha váratlanul egy-egy szűk, meredek falú völgyre bukkantak, amely hirtelen ott ásított a lábuk előtt, és ők csodálkozva nézték az alatt álló fákat meg a csörgedező vizet. Voltak mély, zuhatagos horhosok, amelyeken jószerivel át tudtak volna ugrani. Voltak sötétlő szakadékok, amelyeket sem átugrani nem tudtak, se leereszkedni nem lehetett beléjük. Voltak ingoványok, egyik-másik szemre zöld és szívderítő, fénylő, hosszú szárú virágok nőttek rajta, de ha egy málhával megrakott póni beleporoszkál, sohasem evickélt volna ki belőle.

Bizony jóval tágasabb térség nyúlt el a gázló és a hegyek között, mint képzelnétek. Bilbó nem győzött csodálkozni. Az egyetlen ösvényt fehér kövek jelölték, voltak közöttük egészen kicsinyek is, másokat már félig benőtt a moh vagy a hanga. Csak igen lassan haladhattak rajta, még Gandalf vezetésével is, pedig ő szemlátomást jól ismerte errefelé a járást.

Feje és szakállá ide-oda fordult, amint a köveket kereste, és ők mentek is, amerre mutatta, de mintha semmivel se jutottak volna közelebb úti céljukhoz, mire sötétedni kezdett. Már rég elmúlt a teaidő, és úgy festett, hamarosan a vacsoraidő is követi. Pillék repkedtek körülöttük, és egyre gyérült a napvilág, mert nem jött fel a hold. Bilbó pónija meg-megbotlott a gyökerekben és kövekben. Olyan váratlanul értek egy meredek lejtőhöz, hogy Gandalf lova majdnem leszánkázott rajta.

– Na végre, itt van! – kiáltotta a mágus, és a többiek köréje gyűltek, és lekukucskáltak a pereméről. Egy völgyet láttak messze lenn. Víz csobogását hallották sziklamederben; fák illata érződött a levegőben; és fényt pillantottak meg a vízen túl, a völgy oldalában.

Bilbó sohasem felejtette el, hogyan csúszkáltak-botladoztak le a szürkületben a meredek, cikcakkos ösvényen Völgyzugoly titkos menedékébe. A levegő melegebb lett, ahogy lejjebb értek, a fenyőillattól elálmosodott, néha el is bóbiskolt, és kis híján lepottyant, vagy beleverte az orrát a póni nyakába. Lefelé haladtukban egyre jobb kedvük kerekedett. A fenyők itt bükköknek és tölgyeknek adták át helyüket, és valami megnyugtató érzés lengte be az alkonyatot. A fűből a zöld utolja is kifakult, amikor végül egy nyílt tisztásra bukkantak, nem messze a folyó partja fölött.

„Hm! Tündeszagot érzek!”, gondolta Bilbó, és felnézett a csillagokra. Fényesen, kéken ragyogtak. Egyszerre csak kacagásszerű dal hangzott fel a fák között:

Ó! Mit akartok,
És hova tarttok?
Pónira patkót!
Folyóra gázlót!
Ó! Tralala-trelele,
ide a völgybe le!

Ó! Mit kerestek,
Hová igyekeztek?
Rőzsék füstölögnek,
Zabkenyérke süll meg!
Ó! Tri-trá, szánjel-bánjel,
a völgy vidám hely,
ha, ha!

Ó! Hova, merre
Hetyke szakállal?
Ki sejtse, ki sejtse,
Bilbó a Zsákkal,
Balin meg Dwalin
mért jön a völgybe
júniusban,
Ha, ha!

Ó! Megmaradtok
vagy elszaladtok?
Pónira se kaptok!
Lejárt már a napjok!
Futni fafejűség,
Gyűlni gyönyörűség,
Füledni karéjban,
Míg rajtunk éj van,
dalunkra,
ha, ha!

Így kacagtak, daloltak a fák közt; ti meg, gondolom, zagyvaságnak tartjátok az egészet. Nem mintha ők törődtek volna ezzel; csak még jobban nevettek volna, ha megmondjátok nekik a véleményeteket. Tündék voltak, természetesen. Bilbó néha meg is pillantotta őket, amint sűrűsödött a sötétség. Szerette a tündéket, bár ritkán találkozott velük, de egy kicsit félt is tőlük. A törpök azonban nemigen férnek meg a tündékkal. Még az olyan jóra való törpök is, mint Thorin és társai, egy kicsit ostobának gondolják őket (ami pedig nagy ostobaság), vagy éppen bosszankodnak rajtuk. Mert egyik-másik tünde bizony csúfolódik velük, és kineveti őket, főleg a szakállukat.

– Lám, lám! – mondta egy hang. – Nézzenek csak oda! Bilbó, a hobbit pónin lovagol! Hát nem édes?

Azzal máris belekezdtek egy másik dalba, éppen olyan nevetségesbe, mint amelyet az imént leírtam. Végül az egyik, egy magas, fiatal fickó előlépett a fák közül, és meghajolt Gandalf meg Thorin előtt.

– Üdvözöllek benneteket a völgyben! – mondta.

– Köszönöm! – mondta kissé komoran Thorin, de Gandalf leugrott a lováról, és beszélgetve elvegyült a tündék közt.

– Egy kicsit letértetek az útról – mondta a tünde –, mármint ha a vízen át a házhoz vezető egyetlen ösvényt keressetek. Majd mi eligazítunk benneteket, de jobb lesz, ha gyalogoltok, míg a hídon át nem értek. Itt maradtok még egy kicsit dalolni velünk, vagy máris mentek tovább? Amott készül a vacsora – mondta. – Érzem a főzőtűzek szagát.

Bilbó fáradt volt, mégis szívesen maradt volna egy darabig. A tündék énekét a júniusi csillagok alatt nem szabad elszalasztani annak, aki szereti az ilyesmit. Különben is kedve lett volna váltani pár szót ezekkel a lények-

kel, akik ismerték a nevét, és láthatólag mindent tudtak róla, pedig ő még sose látta őket. A véleményük is érdekelte volna a kalandjáról. A tündék sok mindent tudnak, csudás hírgyűjtők, pillanatok alatt kifürkészik, mi történik a föld népei közt.

De a törpök a lehető leghamarabb vacsorához akartak jutni, ezért nem maradtak. Mentek tovább, kötőféken vezetve a pónikat, míg egy jó ösvényre, majd a folyóhoz nem kalauzolták őket. Sebesen és zajosan áramlott, mint általában a hegyi patakok nyári estén, amikor a nap reggel óta süti a magasban levő havat. Csak egy keskeny, mellvéd nélküli híd volt rajta, olyan keskeny, hogy épp elfért egy póni; ezen kellett átkocogniuk, lassan és óvatosan, egyesével, a pónik zabláját fogva. A tündék fénylő lámpásokat hoztak a partra, és vidám dalt énekeltek, miközben a társaság átkelt.

– Bele ne lógjon a szakállad a tajtékba, öregapó! – kiáltották Thorinnak, aki majdnem négykézlábra görnyedt. – Elég hosszú így is, nem kell megöngöztöznöd.

– Ügyeljetek, nehogy Bilbó az összes süteményt bekebelezze! – kurjongattak. – Már így is kövér ahhoz, hogy egy kulcslyukon beférjen!

– Pszt! Pszt! Szépek népe! Jó éjszakát! – mondta az utolsónak induló Gandalf. – A völgyeknek is fülük van, és némely tündének túl vág a nyelve. Jó éjt!

Így érkeztek meg végül az Utolsó Meghitt Otthonhoz, melynek ajtaja szélesre tárult előttük.

Fura dolog, de mindent, ami jó, minden napot, ami szép, mihamar el lehet mesélni, és gyorsan végig lehet hallgatni; ám ami kellemetlen, szívdobogtató, sőt hajmeresztő, az nagy mesévé dagad, és időbe telik az előadása. Sokáig maradtak abban a derék házban, legalább tizennégy napig, és nehezükre esett odahagyni. Bilbó legszívesebben örökre ott maradt volna – még ha csak

kívánnia kellett volna is, s valami csoda gond nélkül visszarepíti hobbitüregébe. Még sincs sok mondani való az ott-tartózkodásukról.

A ház ura tündebarát volt – olyasvalaki, akinek ősei a Történelem előtti időkről szóló különös mesékben szerepelnek, a háborúban a gonosz koboldok meg a tündék és az első északi emberek között. Történetünk idején még éltek olyanok, akiknek ősei közt tündék is meg északi hősök is akadtak, és ezeknek Elrond, a ház ura volt a vezérük.

Olyan előkelő volt és olyan szép arcú, akár egy tündeúr, olyan erős, akár egy harcos, olyan bölcs, akár egy mágus, olyan méltóságteljes, akár egy törp-király, és olyan jóságos, akár a nyár. Sok történetben szerepel ő, de Bilbó nagy kalandjának történetében csak kicsi rész jut neki, ámbar fontos, mint látni fogjátok, ha valaha is a végére érünk. A ház maga volt a tökély, akár enni, akár aludni, akár dolgozni, akár mesélni, akár énekelni támadt kedve az embernek, akár csak elüldögelni és gondolkodni, akár mindezt együtt. Gonosz dolgoknak nem volt helyük abban a völgyben.

Bárcsak előadhatnék nektek párat a történetekből, egyet-kettőt a dalokból, melyeket abban a házban hallottak! Mindnyájan, a pónikat is beleértve, felfrissültek és megerősödtek néhány nap alatt. Nemcsak a ruháikat hozták helyre, hanem a zúzódásaikat, kedélyüket és reményeiket is. Zsákjaikat megtöltötték élelemmel és ellátmánnyal, könnyűvel, hogy vinni lehessen, de táplálóval, hogy a hágókon átsegítse őket. Terveiket a legjobb tanács finomította. Így érkezett el Évközép napjának estéje, és másnap kora reggel szándékoztak útra kelni.

Elrond jól ismert mindenféle rúnaírást. Aznap megvizsgálta a kardokat, amelyeket a trollok barlangjából hoztak, és azt mondta: – Ezek nem trollgyártmányok.

Régi kardok, rokonaim, a nyugati nemestündék ősi kardjai. Gondolinban kovácsolták őket a koboldháborúhoz. Valami sárkánykincsből vagy koboldprédából származhatnak, mert a sárkányok meg a koboldok pusztították el hajdan a várost. Ezt itt, Thorin, a rúnák Orkristnek, Koboldhasítónak nevezik Gondolin ősi nyelven; igen híres penge. Ez itt, Gandalf, a Glamdring vagyis Ellenségkalapáló, és azelőtt Gondolin királya hordta. Vigyázzatok rájuk!

– Vajon hol tettek szert rájuk a trollok? – kérdezte Thorin, megújult érdeklődéssel nézegetve a kardját.

– Nem tudom – felelte Elrond –, de talán más fosztogatóktól vették el, vagy régi rablások maradványai közt bukkantak rájuk valami hegyi odúban. Hallottam, hogy találni még régi, feledésbe merült kincseket a moriai bányák elhagyott tárnáiban, amelyeket a törp-kobold háborúból hagytak hátra.

Thorin eltűnődött a szavain. – Nagy becsben fogom tartani ezt a kardot – mondta. – Remélem, hamarosan megint koboldokat hasogat majd.

– Az efféle kívánság hamar teljesülhet a hegyekben! – mondta Elrond. – És most mutassátok azt a térképet!

Fogta, és sokáig nézegette, közben a fejét rázta, mert ha a törpöket és kincsimádatukat nem kedvelte is fenntartás nélkül, a sárkányokat és kíméletlen gonoszságukat halálosan gyűlölte, és szomorú szívvel gondolt vissza Suhatag városának és víg szavú harangjainak pusztulására, a csillogó Sebes-folyó felperzselt partvidékére. Széles ezüst karéjban sütött a hold. Felemelte a térképet, és a fehér fény átvilágított rajta. – Mi ez itt? – kérdezte. – Ezek holdbetűk, a közismert rúnák mellett, amelyek azt mondják, „öt láb magas az ajtó, hárman férnek be rajta”.

– Mik azok a holdbetűk? – kérdezte izgatottan a hobbit. Szerette a térképeket, mint már említettem, és

szerette a rúnákat és betűket és ravasz írásokat is, bár az ő kézírása elég vékony és szálkás volt.

– A holdbetűk is rúnák, de nem látni őket – felelte Elrond –, legalábbis ha egyenesen nézel rájuk. Csak akkor láthatók, amikor világít mögöttük a hold, az igazán ravaszakhoz pedig éppen olyan formájúnak és évszakúnak kell lennie a holdnak, amilyen akkor volt, amikor papírra vetették őket. Ezeket a törpök találták fel, és ezüsttollal írták, amint a barátaid is megerősíthetik. Ezt itt bizonyára Évközép estjén rótták, félhold világánál, valamikor réges-régen.

– És mit jelent? – kérdezte Gandalf és Thorin egyszerre, talán egy kicsit bosszúsan, amiért Elrondnak kellett erre rájönnie, pedig hát nekik korábban semmi esélyük sem volt rá, s később is a jó ég tudja, mikor lett volna.

– „Állj a szürke kőhöz, amikor kopog a rigó” – olvasta Elrond –, „és a lenyugvó nap utolsó sugara Durin Napján a kulcslyukra süt.”

– Durin, Durin! – kiáltotta Thorin. – Ő a legősibb törpfaj, a hosszúszakállúak atyáinak atyja, és az én legelső ősöm; az örököse vagyok.

– Tehát akkor mi Durin Napja? – kérdezte Elrond.

– A törpök Újévének első napja – mondta Thorin –, mint mindenki tudhatná; a Tél küszöbére érő Ősz utolsó holdjának első napja. Még ma is Durin Napjának nevezzük azt, amikor az Ősz utolsó holdja és a nap együtt van az égen. De ez sajnos nem sokat segít rajtunk, mert ma már nem tudjuk megállapítani, mikor jön el ez az időpont.

– Majd meglátjuk – mondta Gandalf. – Van még ott egyéb írás is?

– Ami ennél a holdnál látható volna, nincs – mondta Elrond, visszaadva Thorinnak a térképet, és mindnyá-

jan lementek a vízhez, hogy megnézzék a tündék Évközép-esti táncát, és meghallgassák éneküket.

Másnap olyan szép és üde reggel köszöntött rájuk, amilyenről csak álmodni lehet: a kék égen sehol egy felhő, a nap sugarai táncot lejtettek a vízen. Búcsúdalok és jókívánságok özönében lovagoltak el, szívük új kalandra vágyott, és tudták, mifajta út vezet a Kődhegységen át a Túlnani Földre.